

OSNOVNA ŠOLA NAZARJE
Zadrečka cesta 37, 3331 Nazarje

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA:
**EKOLOŠKA PRIDELAVA HRANE
V ZGORNJI SAVINJSKI DOLINI**

Tematsko področje: EKOLOGIJA Z VARSTVOM OKOLJA

Avtorica:
Barbara Venek, 8. razred

Mentorica:
Branka Nareks, prof. RP

Nazarje, 2012

Raziskovalna naloga je bila pripravljena na Osnovni šoli Nazarje.

Mentorica: Branka Nareks, prof. RP

Datum predstavitve:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD OŠ Nazarje, 2012
KG Pridelava hrane / ekološko pridelovanje / Zgornja Savinjska dolina
AV VENEK, Barbara
SA Nareks, Branka
KZ 3331 Nazarje, SLO, Zadrečka cesta 37
ZA Osnovna šola Nazarje
LI 2012
IN Ekološko pridelovanje hrane v Zgornji Savinjski dolini.
TD Raziskovalna naloga
OP V, 20 s., 10 pregl., 8 graf., 4. fotograf., 1. pril.
IJ sl
JI sl/en

AL Namen raziskovalne naloge je bil ugotoviti, zakaj se za ekološko pridelavo hrane odločajo prebivalci Zgornje Savinjske doline. To je tudi spodbuda za vse ostale, da naredijo korak k zdravi prehrani, pa čeprav imajo le majhen košček zemlje. Preden se odločijo za ekološko pridelavo rastlin, pa je potrebno vedeti, da je za ekološko vrtnarjenje in kmetovanje potrebno upoštevati določena pravila, da bo pridelek vseboval veliko sestavin, ki krepijo zdravje, in ne bo vseboval človeku nevarnih mineralnih gnojil in sintetičnih sredstev.

KEY WORD DOCUMENTATION

ND THC The primary school Nazarje, 2012
CX food production / ecological agriculture / Zgornja Savinjska dolina
AU VENEK, Barbara
AA Nareks Branka
PP 3331 Nazarje, SLO, Zadrečka cesta 37
PB The primary school Nazarje
PY 2012
TI Ecological Food Production in the Upper Savinja Valley.
DT Research work
NO V, 20 p., 10 tab., 8 fig., 4 photos., 1 enc.
LA sl
AL sl/en

AB The aim of the research paper is to ascertain why the residents of The Upper Savinjska valley have decided to develop ecological agriculture. It represents a significant motivation for their neighbours to start consuming locally produced food, or to start gardening even if they own only a small piece of land.

Before starting sustainable farming, certain rules have to be considered thoroughly if we want to obtain the harvest with a lot of ingredients that support health and contains absolutely no hazardous mineral fertilizers and chemical substances.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA	II
KEY WORD DOCUMENTATION	III
KAZALO SLIK	V
KAZALO PREGLEDNIC	V
KAZALO GRAFIKONOV	V
KAZALO PRILOG	V
1 UVODNE MISLI	1
1.1. Namen raziskovalne naloge	1
1.2. Cilji raziskovanja	1
1.3. Hipoteze	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1. Preusmeritev iz konvencionalnega kmetijstva v ekološko kmetijstvo	2
2.2. Ekološko kmetijstvo	2
2.3. Ekološko vrtnarjenje	2
2.4. Biodinamično kmetovanje	3
3 METODE RAZISKOVANJA	4
3.1. Čas raziskovanja	4
3.2. Raziskovalni načrt	4
3.3. Raziskovalne metode	4
4 REZULTATI IN RAZPRAVA	5
4.1. Analiza anketnega vprašalnika	5
4.2. Intervjuji	10
4.2.1. Intervju z gospo Štefko Goltnik, inž. kmetijstva	10
4.2.2. Intervju z vrtnarko gospo Stanko Kranjc	11
4.2.3. Intervju z ekološko pridelovalko hrane, gospo Zofijo Kokovnik	12
4.3. Razprava	12
5 ZAKLJUČEK	14
6 POVZETEK	15
7 ZAHVALA	16
8 PRILOGE	17
9 LITERATURA IN VIRI	20

KAZALO SLIK

- Slika 1: Zgornja Savinjska dolina
- Slika 2: Gospa Štefka Goltnik, inž. kmet.
- Slika 3: Gospa Stanka Kranjc
- Slika 4: Gospa Zofija Kokovnik

KAZALO PREGLEDNIC

- Preglednica 1: Velikost obdelovalnih površin (ha)
- Preglednica 2: Ukvarjanje z ekološkim kmetijstvom oz. kmetijstvom nasploh
- Preglednica 3: Pridelovanje kultur nasploh
- Preglednica 4: Ekološko pridelovanje kultur
- Preglednica 5: Ekološko pridelana žita
- Preglednica 6: Delež pridelkov, pridelanih na ekološki način (brez uporabe umetnih škropiv in gnojil, pesticidov)
- Preglednica 7: Ovire za ekološko kmetijstvo
- Preglednica 8: Poznavanje certifikatov in drugih oznak za kakovost (kakovosti)
- Preglednica 9: Spol anketirancev
- Preglednica 10: Starost anketirancev

KAZALO GRAFIKONOV

- Grafikon 1: Ukvarjanje z ekološkim kmetijstvom oz. kmetijstvom nasploh
- Grafikon 2: Pridelovanje kultur nasploh
- Grafikon 3: Ekološko pridelovanje kultur
- Grafikon 3a: Ekološko pridelana zelenjava
- Grafikon 3b: Ekološko pridelano sadje
- Grafikon 3c: Ekološko pridelana žita
- Grafikon 4: Ovire za ekološko kmetijstvo
- Grafikon 5: Poznavanje certifikatov in drugih oznak za kakovost

KAZALO PRILOG

- Priloga 1: Anketni vprašalnik

1 UVODNE MISLI

V Zgornji Savinjski dolini ljudje stoletja živijo v sožitju z naravo. Spoštovanje tradicije in kulture pa ni daleč od ekološke pridelave hrane. V zadnjih letih smo namreč ljudje vedno bolj osveščeni in ugotavljamo, da kemična sredstva, ki jih vnesemo v telo s prehrano, slabo vplivajo na naše počutje in zdravje.



Slika 1: Zgornja Savinjska dolina

1.1. Namen raziskovalne naloge

Sodobni kmetje uporabljajo kemična sredstva, da pridelajo več. Tako ustvarjene velike zaloge hrane onesnažujejo okolje in naše zdravje, veliko hrane pa žal tudi odvržemo v smeti. V raziskovalni nalogi želimo raziskati, ali so kmetje v Zgornji Savinjski dolini že naredili prvi korak k pridelovanju zdrave, ekološko pridelane hrane.

1.2. Cilji raziskovanja

Z raziskovanjem smo želeli ugotoviti:

- kakšna so razmišljanja prebivalcev Zgornje Savinjske doline o ekološki pridelavi hrane;
- ali prebivalci Zgornje Savinjske doline pridelujejo ekološko sadje, zelenjavo in žita zase ali tudi za prodajo;
- kaj bi jih spodbudilo, da bi upoštevali osnovne zahteve za ekološko pridelavo rastlin.

1.3. Hipoteze

1. Vsaj polovica ljudi, ki prideluje sadje, zelenjavo ali žita, le-to pridelava na ekološki način.
2. Hrana, ki jo potrebujejo zase, je pridelana ekološko.
3. Največja ovira za ekološko pridelovanje hrane na ekološki način so stroški.
4. O ekološkem pridelovanju hrane prebivalci Zgornje Savinjske doline vedo več, kot pa to znanje dejansko uporabljajo.

2 PREGLED OBJAV

2.1. Preusmeritev iz konvencionalnega kmetijstva v ekološko kmetijstvo

Razlogi za preusmeritev so lahko zelo različni.

EKOLOŠKI

- Ohranitev naravnih bogastev in biološke raznovrstnosti,
- varstvo okolja,
- varovanje tal,
- zagotoviti živalim primerno rejo in prehrano,
- uporaba gensko nespremenjenih rastlin in krme za živali.

GOSPODARSKI

- Zadovoljitev povpraševanja na trgu,
- gospodarska alternativa za kmečke družine,
- oblika kmetijstva, prilagojena potrebam prebivalstva, brez presežkov in stroškov zaradi onesnaževanja okolja,
- manjša odvisnost od industrije (gnojil in sredstev za varstev rastlin),
- možnost pridobitve dodatnega prihodka zaradi višjih subvencij.

PREHRANSKO-FIZOLOŠKI

Zdrava hrana za prebivalstvo brez ostankov pesticidov in hormonov v prehrani živali ter drugih zdravju škodljivih snovi.

SVETOVNONAZORSKI

Ekološka pridelava je tudi način mišljenja in življenja.

(Vir: Bavec, M. in sodelavci: Ekološko kmetijstvo, str. 20)

2.2. Ekološko kmetijstvo

Ekološko kmetijstvo je način trajnostnega kmetijstva, ki v pridelavi hrane temelji na ravnovesju v sistemu tla-rastline-živali-človek in sklenjenem kroženju hranil v njem. V rastlinski pridelavi je

- potreben kolobar,
- prepovedana uporaba lahko topnih mineralnih gnojil in sintetičnih sredstev za varstvo rastlin,
- potrebno gnojenje z organskimi gnojili,
- zagotovljeno varstvo rastlin s preprečevanjem pojava bolezni, škodljivcev in plevela s kolobarjem, obdelavo tal, izbiro odpornejših sort, uporabo predatorjev, vab, lepljivih plošč in prekrivk ter z uporabo samo posebej dovoljenih sredstev (baker, žveplo, piretrin, mineralna olja, ...).

(Vir: Bavec, M. in sodelavci: Ekološko kmetijstvo, str. 9)

2.3. Ekološko vrtnarjenje

Kljub temu da se za vrtnarjenje na majhni zaplati zemlje ne zavežemo vsem pravilom, ki jih s sabo prinaša kontrolirano ekološko kmetovanje, pa je skoraj nemogoče, da se

odločimo za ekološko pridelavo vrtnin, obenem pa neomejeno uporabljamo kemična sredstva na vrtnicah, sadnem in okrasnem vrtu.

Osnovna pravila ekološkega vrtnarjenja so:

- skrb za rodovitna, živa tla,
- uravnoteženo gnojenje,
- kolobarjenje; pravilno vrstenje vrtnin,
- pravi izbor sort za naš vrt (odporne sorte, pravočasna setev, zdravo seme, zdrave sadike),
- dobro pripravljena in ogreta zemlja ter globina setve,
- skrb za ohranitev in privabljanje naravnih sovražnikov na naš vrt.

(Vir: Pušenjak, M.: Moj eko vrt)

2.4. Biodinamično kmetovanje

Biodinamično kmetovanje ima svoje začetke v letu 1924. Že samo ime – biološko – pove, da gre za eno izmed prvih oblik ekološkega kmetovanja; torej takšnega, ki se ob upoštevanju dobre kmetijske prakse ravna po načelih, kot so: kolobarjenje, zaključeni krogotoki hranil in energije, uporaba organskih gnojil, lokalna pridelava in prodaja hrane, skrb za biotsko pestrost in ohranjanje kulturne krajine. Drugi del besede – dinamično – pa izpričuje, da nič na tem svetu ni stalnega, da je vse v nekem gibanju, dinamiki. To pomeni, da se naša kmetija vedno spreminja skozi čas in prostor. Pomeni tudi, da se naše sorte, pasme živali in okolje spreminjajo ter razvijajo. Pomeni pa tudi vpetost ljudi, živali, rastlin in Zemlje nasploh v nek širši okvir.

Poleg tega pa se v BD kmetijstvu uporablja tudi 7 pripravkov, ki so narejeni na osnovi zdravilnih zelišč (rman, kamilica, baldrijan ipd.), kremenca in kravjega gnoja.

(Vir: Revija Svitanje, letnik VII, številka 4)

3 METODE RAZISKOVANJA

3.1. Čas raziskovanja

Raziskovali smo od novembra 2011 do februarja 2012.

3.2. Raziskovalni načrt

1. Informacije za raziskovalno nalogo smo pridobili iz različnih virov. Slovenskih knjig na temo ekologije še ni veliko, zato smo si pomagali s knjigama Ekološko kmetijstvo Martine Bavec s sodelavci in Moj eko vrt Miše Pušenjak. V pomoč nam je bila priloga revije Delo - Delo in dom, Kmečki glas, zloženska Združenja ekoloških pridelovalcev in predelovalcev – Deteljica, zloženska Varovanje okolja v povezavi z različnimi oblikami kmetovanja, MOP v sodelovanju s KGZS KGZ Celje. Veliko informacij smo dobili preko spleta.
2. Izvedli smo anketo med prebivalci Zgornje Savinjske doline, ki pridelujejo poljščine in vrtnine za lastne potrebe in (ali) za prodajo.
3. Opravili smo intervjuje s kmetijsko pospeševalko, vrtnarko in ekološko pridelovalko hrane.
4. Pridobljene informacije smo strnili v raziskovalno nalogo.

3.3. Raziskovalne metode

- zbiranje gradiva
- terensko delo
- metoda anketiranja
- intervju
- fotografiranje
- računalniška obdelava podatkov

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

4.1. Analiza anketnega vprašalnika

Anketirali smo naključne pridelovalce vrtnin in poljščin, katerih velikost njihovih obdelovalnih površin se zelo razlikuje.

V anketi je sodelovalo 82 anketirancev.

Preglednica 1: Velikost obdelovalnih površin (ha)

	ha
najmanjša obdelovalna površina	0,1
največja obdelovalna površina	30,5
povprečje	6,9
celotna površina anketiranja	566,4

Najprej nas je zanimalo, kolikšna je skupna velikost površin, ki jih anketirani obdelujejo na svojih kmetijah. Anketirani so ocene podali v ha. V povprečju obdelujejo na 6,9 ha obdelovalne zemlje, skupaj pa kar na 566,4 ha.

Preglednica 2: Ukvarjanje z ekološkim kmetijstvom oz. kmetijstvom nasploh

	n
samo za lastne potrebe	49
tako za lastne potrebe kot za prodajo	15
samo za prodajo	0
ne ukvarjam se z ekološkim kmetijstvom	18

Grafikon 1: Ukvarjanje z ekološkim kmetijstvom oz. kmetijstvom nasploh

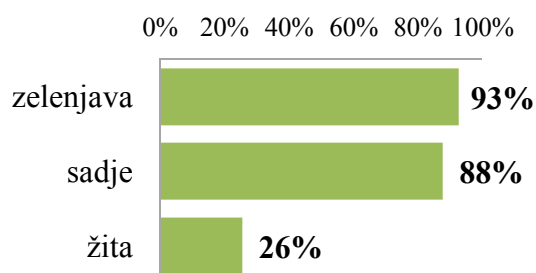


Kar 78 % vprašanih se ukvarja z ekološkim kmetijstvom, od teh pa jih le 18 % pridelke uporablja tako za lastne potrebe kot za prodajo. 22 % anketiranih se z ekološkim kmetijstvom ne ukvarja.

Preglednica 3: Pridelovanje kultur nasploh

	n
zelenjava	76
sadje	72
žita	21

Grafikon 2: Pridelovanje kultur nasploh

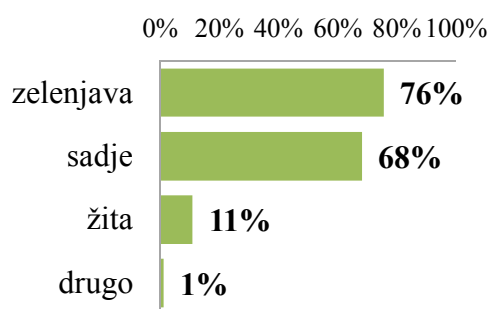


Na splošno se pridelovalci na manjših obdelovalnih površinah ukvarjajo predvsem s pridelavo zelenjave in sadja. Večji kmetje pa poleg tega tudi s pridelavo žit.

Preglednica 4: Ekološko pridelovanje kultur

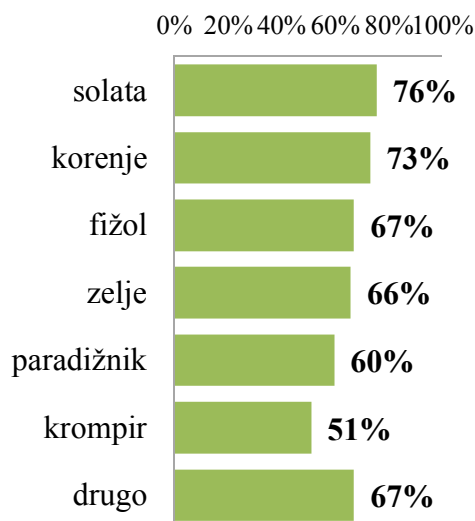
	n
zelenjava	62
sadje	56
žita	9
drugo	1

Grafikon 3: Ekološko pridelovanje kultur



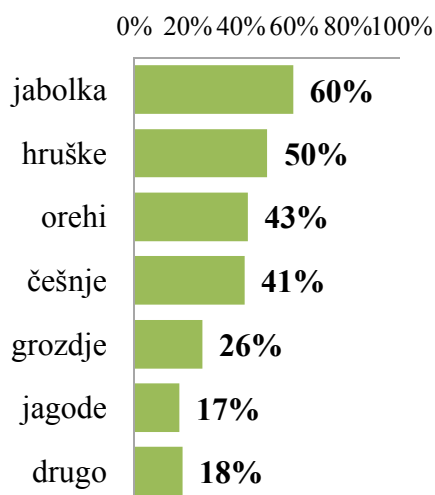
Ekološko pridelujejo največ zelenjave in različnega sadja, manj pa žit. Anketirani so navedli tudi druge ekološko pridelane kulture (trava in zelišča).

Grafikon 3a: Ekološko pridelana zelenjava



Anketirani se največ ukvarjajo z ekološko pridelavo solat in korenja. Kar 67 % se jih ukvarja s pridelavo stročnic, kakor tudi z drugo navedeno zelenjavo (pesa, peteršilj, jajčevci, paprika, čebula, por, grah, buče, redkvice, repa, brokoli, cvetača, ohrovt, kumare, drobnjak, zelišča).

Grafikon 3b: Ekološko pridelano sadje



Preglednica 5: Ekološko pridelana žita

	n
ajda	6
pšenica	5
ječmen	5
koruza	3

Žita prideluje na ekološki način le 9 pridelovalcev. Največ ajdo, potem pšenico in ječmen. Koruzo pridelujejo ekološko le trije.

Preglednica 6: Delež pridelkov, pridelanih na ekološki način (brez uporabe umetnih škropiv in gnojil, pesticidov)

%	n
10	1
20	2
25	1
30	7
40	3
50	5
60	1
70	5
75	1
80	1
85	1
90	9
95	2
100	25

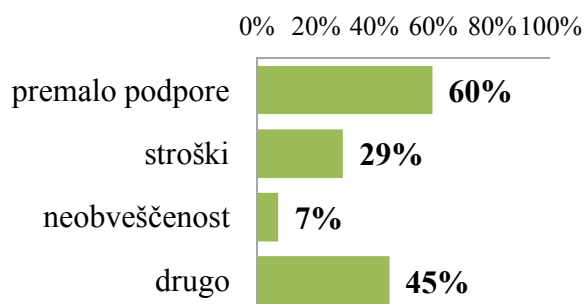
povprečje	skupaj
75 %	64

Ekološko prideluje 64 pridelovalcev. Vsak izmed njih je določil delež (%) ekološke pridelave. En pridelovalec pridelal ekološko le 10 % pridelkov, 30 % pridelovalcev pa prideluje popolnoma vse pridelke ekološko. V povprečju pridelajo pridelovalci 75 % pridelkov ekološko.

Preglednica 7: Ovire za ekološko kmetijstvo

	n
premalo podpore	49
stroški	24
neobvešččenost	6
drugo	37

Grafikon 4: Ovire za ekološko kmetijstvo



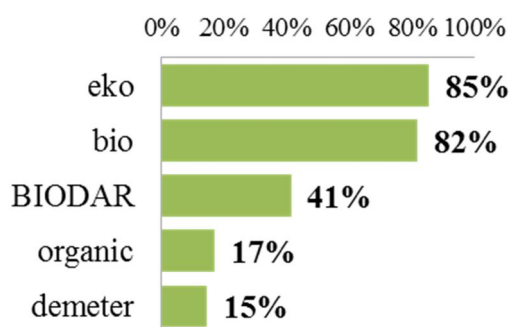
Kar 60 % sodelujočih v anketi meni, da je največja ovira za ekološko kmetijstvo podpora drugih. 45 % pridelovalcev pa vidi pri ekološkem kmetijstvu oviro v premajhnem pridelku,

težkem uničevanju škodljivcev in boleznih, preobsežni administraciji, ročnem delu, težko odstranljivem plevelu, pomanjkanju delovne sile (ker se ukvarjajo še z drugimi dejavnostmi, primanjkuje časa), v prenizkih odkupnih cenah, premajhni osveščenosti kupcev hrane in nerazvitem trgu.

Preglednica 8: Poznavanje certifikatov in drugih oznak za kakovost

	n
eko	70
bio	67
BIODAR	34
organic	14
demeter	12
drugo	2
brez odgovora	8

Grafikon 5: Poznavanje certifikatov in drugih oznak za kakovost



Zanimalo nas je, ali anketirani poznajo certifikate in druge oznake kakovosti, ki jih srečujemo na izdelkih. Največ jih pozna oznaki EKO in BIO, manj pa oznaki organic in demeter. 10 % anketiranih na to vprašanje ni odgovorilo, 2 % pa jih pozna še ekodar.

Preglednica 9: Spol anketirancev

	n	%
moški	35	43 %
ženska	47	57 %

V anketi je sodelovalo 57 % žensk in 43 % moških.

Preglednica 10: Starost anketirancev

	n
pod 20 let	1
21 do 40 let	20
41 do 60 let	39
61 do 80 let	20
81 let in več	2

Največ anketirancev je bilo starih od 41 do 60 let, najmlajši pa je bil star manj kot 20 let.

4.2. Intervjuji

Opravili smo intervjuje s kmetijsko pospeševalko, vrtnarko in ekološko pridelovalko hrane.

4.2.1. Intervju z gospo Štefko Goltnik, inž. kmetijstva

Gospa Goltnik, inž. kmetijstva in koordinatorica II za območje Izpostave Mozirje, nam je povedala, da je na območju Zgornje Savinjske doline 52 ekoloških kmetij, ki so vključene v kontrolo in imajo certifikat. Največ jih je v občinah Solčava in Ljubno. Prvi certifikat je bil pridobljen v letu 2003.



Slika 2: Gospa Štefka Goltnik, inž. kmetijstva

Po informacije v zvezi z ekološkim kmetijstvom prihajajo največ tisti prebivalci Zgornje Savinjske doline, ki so že vključeni v ekološko kmetovanje, se pa tudi drugi zanimajo za to obliko pridelave hrane, predvsem tisti, ki si na vrtovih in ohišnicah pridelujejo hrano le zase. Njihova zadruga najmanj enkrat letno pripravi štiriurno predavanje, ostala izobraževanja in predavanja ter svetovanja pa po potrebi. Tovrstna predavanja so odprtega tipa, opažajo pa, da se jih udeležujejo predvsem tisti, ki so že vključeni v kontrolo. Obiskujejo jih tako novi kmetje kot tisti z manjših kmetij, ki se želijo izobraževati. Vedno pa so ta predavanja dobro obiskana. Slušatelje predvsem zanima, kako poteka obdelava zemljišča, subvencije, prihajajo pa tudi po nasvete za evidenco in pripravo deklaracije. Zanimajo jih predpisi, standardi, gnojenje in analiza prsti, varstvo rastlin in predpisi za adaptacijo hlevov. Vedno več kmetov se dodatno strokovno izobražuje. Zainteresirani za ekološko kmetovanje imajo možnost vključevanja v razne organizacije: Center za vseživljenjsko izobraževanje, Deteljica (združenje ekoloških pridelovalcev in predelovalcev), Društvo Ajda (Zveza društev za biološko dinamično gospodarjenje Ajda – demeter Slovenija), Ekoci (ekocivilna iniciativa Slovenije). Tovrstna srečanja slušatelje

povezujejo, jim zagotavljajo pomoč pri prodaji in nudijo hiter pretok t. i. informacij iz prakse za prakso.

Izobraževanja za vključitev v ekološko kmetovanje ni obvezno, je pa priporočljivo. Njihov zavod organizira začetni tečaj, ki traja dva dni (predavanja), tretji dan pa si ogledajo kakšno kmetijo na terenu in se pogovorijo s kmeti, ki so že vključeni v ekološko kmetovanje. Strokovnjaki prihajajo na predavanja z različnih inštitutov in ustanov.

Kmetje v Zgornji Savinjski dolini ne vidijo možnosti prodaje ekološko pridelanih pridelkov. Goltnikova namreč meni, da so še vedno preveč plahi, zato svoje pridelke ponudijo le sorodnikom ali poznanim odjemalcem bližnje okolice, kar pa seveda ne zadostuje za prepoznavnost širši populaciji.

Šaleška zadruga ima organiziran organizacijski odkup ekoloških pridelkov in izdelkov, podobna organizacija bi po mnenju gospe Goltnik bila tudi idealna rešitev v Zgornji Savinjski dolini.

4.2.2. Intervju z vrtnarko gospo Stanko Kranjc

Gospo Stanko so že od mladih nog zanimale rastline, zato se je odločila, da vrtnarstvo postane njen poklic. Zdaj že 34 let dela v lastni vrtnariji. Pri delu ji je vedno pomagal sin, zdaj ko je upokojena, pa je vrtnarijo tudi prevzel.



Slika 3: Gospa Stanka Kranjc

Opaža, da se je v zadnjih desetih letih precej povečalo povpraševanje po sadikah zelenjave, medtem ko so vsa leta prej ljudje povpraševali predvsem po cvetju oziroma balkonskem cvetju. Ljudje kupujejo predvsem sadike paprike, paradižnika, kapusnic, solate, peteršilja, zelene, pora in dišavnic, kot sta bazilika in origano. Od strank, ki so različnih starosti, dobi povratne informacije o svojih sadikah, saj so večinoma stalni odjemalci. Večkrat ji povedo tudi želje, katere sadike bi še želeli kupiti. Seme za setev v rastlinjaki dobi iz semenarne. Potem pa vrtnari brez umetnih dodatkov. Nekateri stranke se za vrtnarjenje zelo zanimajo in povprašajo, kakšno zemljo in lego potrebuje rastlina, kako uničiti škodljivce ali bolezni. Drži pa se načela, da nasvetov ne daje, razen, če kdo to želi. V vrtnariji z boleznimi in škodljivci nimajo težav, ker se držijo pravilnega zračenja, kolobarja, škropijo z domačimi pripravki in škodljivce ročno odstranijo. Vse to je mogoče, ker pridelujejo na 300 m² površine. Širitev ne bi bila mogoča zaradi prostorske utesnenosti, predvsem pa zaradi delovne sile, ki jo je potrebno plačati.

4.2.3. Intervju z ekološko pridelovalko hrane, gospo Zofijo Kokovnik

Pri Kokovnikovih na ekološki način pridelujejo že 11 let. Razlog je seveda zdrav način življenja, prodaja pridelkov in subvencije. Ekološko pridelujejo krmno peso, deteljo, krompir, travo, vso zelenjavo za lastne potrebe in sadje, kot so jabolka, hruške, češnje, slive, marelice, nešplje, bezeg, kostanj in orehi. Preden so se odločili za takšen način pridelave, so informacije pridobili iz knjig, revij in časopisov. Časa za preusmeritev je bilo dve leti. Vsako leto dobijo nove obrazce oziroma se morajo ponovno prijaviti. Kadar je dela na kmetiji več, pomagajo sorodniki. Biodinamično ne pridelujejo, upoštevajo postopke ekološke pridelave in imajo tudi certifikat SI – EKO – 001, ki ga je izdal Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu Maribor. Včlanjeni so v društvo Deteljica.

Vsem tistim, ki še oklevajo, pa sporočajo: Kar pogumno naprej. Subvencije so določene po hektarju zemljišča. Ekološka pridelava je okolju in ljudem prijazna, poleg tega pa se tudi finančno izplača. Predvsem, če bi se še kdo odločil za pridelavo žita.



Slika 4: Gospa Zofija Kokovnik

4.3. Razprava

V raziskovalni nalogi smo želeli osvetliti problem vedno večje potrebe po ekološkem sadju in zelenjavi. Zgornja Savinjska dolina je znana po svoji čistoči, zato je zagotovo primerna za pridelavo sadja in zelenjave.

Ob odločitvi, da se pridelovalec začne ukvarjati z ekološko pridelavo, je najboljša pot do kmetijske pospeševalke, ki daje potrebne informacije iz prve roke. Potem komisija oceni primernost obdelovalne površine. Preveč onesnažena zemlja se več let čisti. Če je zemlja primerna, traja preusmeritev le dve leti. Poljedelec jo sme gnojiti le enkrat letno z organskim gnojilom. V preveč pognojeni zemlji je veliko dušika in rastline nimajo normalne rasti. Če je zemlja pognojena z umetnim gnojilom, kmet ne more ekološko kmetovati. O vseh svojih dejavnosti mora kmetija voditi zapisnike (npr. kdaj se je

organsko gnojilo kupilo, kdaj se je uporabljalo in koliko se ga je porabilo). Zapisnik komisija enkrat letno pregleda. Pridelovalec pridobi certifikat za eno leto in ga vsako leto obnovi.

V tako čistem okolju pa lahko prav vsaka družina, ki ima nekaj zemljišča okoli hiše prideluje zdrave vrtnine zase. Gredece lahko zasejemo tako, da so pisane in so nam istočasno v okras. Organsko gnojilo je lahko v tem primeru kompost, ki ga pridobimo iz naravnih odpadkov iz kuhinje in vrta.

Čeprav je analiza ankete pokazala, da v Zgornji Savinjski dolini le 30 % anketirancev 100 % ekološko prideluje poljščine in vrtnine, menimo, da bi se za to ob tehtnem premisleku odločilo še več ljudi. Ekološko pridelana hrana je zdrava, okolju prijazna in, če je pridelana doma, najbližja.

5 ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi smo prišli do zaključkov, ki so precej podobni hipotezam.

Za območje Zgornje Savinjske doline je značilno ohranjeno in čisto naravno okolje. Industrije, ki je običajno večji onesnaževalec okolja, skorajda ni. Zato smo že v prvi hipotezi zapisali, da vsaj polovica ljudi, ki prideluje sadje, zelenjavo ali žita, le-to pridelava na ekološki način. Ugotovili smo, da se kar 78 % anketiranih vsaj delno ukvarja z ekološko pridelavo hrane.

V drugi hipotezi smo predpostavili, da vsaj hrano, ki jo sami pojedjo, pridelajo ekološko. To hipotezo smo ovrgli. 30 % anketiranih popolnoma vse pridelke pridelava ekološko. Največ težav pri ekološkem pridelovanju povzročata krompirjeva in paradižnikova plesen, zato se v teh primerih kmetovalci odločajo za škropiva, ki niso več ekološka. Poleg tega pa se sodoben človek dostikrat sooča s pomanjkanjem časa.

Naša tretja hipoteza je bila, da so največja ovira za ekološko kmetovanje stroški. Hipotezo smo ovrgli. Največja ovira je premalo strokovne podpore. Očitno bi si pridelovalci želeli več pomoči pri preusmeritvi iz konvencionalnega v ekološko kmetovanje.

Zadnja hipoteza je bila, da prebivalci Zgornje Savinjske doline o ekološkem pridelovanju hrane vedo več, kot pa to znanje dejansko uporabljajo. Hipotezo smo potrdili. Kar 85 % anketiranih pozna certifikat oziroma označbo kakovosti eko. Manj kot 10 % pa ne prepozna nobene oznake, ki bi označevala ekološko pridelano hrano. Tudi gospa Štefka Goltnik nam je v intervjuju povedala, da se večina kmetov še vedno odloča za ekološko pridelovanje za lastne potrebe in svoje pridelke ponudijo le sorodnikom in odjemalcem iz bližnje okolice.

6 POVZETEK

Poljedelstvo se je razvilo pred 10 000 leti in omogočilo, da se je človek naselil na enem mestu in ni bil več odvisen od nabiralništva. Še pred dvesto leti so ljudje uživali pridelke, ki so jih pridelali doma ali pa so bili pridelani na bližnji kmetiji. Prejšnje stoletje pa je prineslo velikanske spremembe, saj sodobni kmetje uporabljajo napredek v kemiji za izboljšanje kmetijske pridelave z gnojili in pesticidi in tako ustvarjajo obilne zaloge hrane. Da je vse še huje: ogromno hrane tudi zavržemo. Onesnažujemo okolje in uničujemo lastno zdravje, zato vse več ljudi posega po ekološko pridelani hrani. Ekološki način kmetovanja je preizkušen v več tisočih letih. Večina ljudi se zanj odloča v skrbi za lastno zdravje in se zaveda, da istočasno pomaga naravi.

V raziskovalni nalogi smo raziskali, zakaj se za ekološko pridelavo hrane odločajo prebivalci Zgornje Savinjske doline. Večina prideluje ekološko sadje, zelenjavo in žita zase, nekateri tudi za prodajo. Zanimalo nas je, kaj bi ljudi, ki imajo vsaj košček zemlje, kjer pridelujejo sadje ali zelenjavo, spodbudilo, da bi upoštevali osnovne zahteve za ekološko pridelavo rastlin. Za tovrstno pridelavo rastlin je namreč značilno, da uporaba kemično-sintetičnih sredstev za varstvo rastlin in gnojenje ni dovoljena. Za varstvo rastlin pred boleznimi in škodljivci je potrebno kolobariti, združiti setve in izbirati odporne sorte. Za rodovitnost zemlje pa uporabljati kompost, živinska gnojila, kolobar z metuljnicami in rastline za zeleno gnojenje.

7 ZAHVALA

Najprej se zahvaljujem mentorici, gospe Branki Nareks, za strokovno vodenje, usmerjanje in čas, ki ga je delila z menoj. Gospem Štefki Goltnik, Stanki Kranjc ter Zofiji Kokovnik se zahvaljujem za intervjuje in prijeten sprejem.

Hvala vsem pridelovalcem bolj in manj ekološke hrane, ki so se odzvali moji prošnji in izpolnili ankete.

Hvala tudi teti Mojci Venek za pomoč pri obdelavi ankete in babici Mariji Venek za jezikovni pregled raziskovalne naloge ter gospe Metki Meh za pomoč pri prevodu ključne dokumentacijske informacije.

Na koncu se zahvaljujem tudi staršema za nasvete, pomoč in spodbudo.

8 PRILOGE

ANKETA

Sem Barbara Venek. Obiskujem osnovno šolo Nazarje in pripravljam raziskovalno nalogo s področja **ekologije z varstvom okolja**.

Raziskati želim, ali kmetje v Zgornji Savinjski dolini pridelujete konvencionalno ali ekološko (mogoče le zase) in kaj bi Vas vzpodbudilo, da bi kmetovali na ekološki način.

Prosim Vas, da izpolnite anketo, na kateri temelji moja raziskava, in jo pošljete s priloženo ovojnico na moj naslov. Vsaka anketa bo obravnavana povsem anonimno, zato Vas prosim za Vaše iskreno mnenje oziroma podatke.

Vnaprej se **Vam zahvaljujem** za sodelovanje pri anketi in za pomoč.

1. Za začetek me zanima, kolikšna je skupna velikost obdelovalnih površin na vaši kmetiji? Oceno lahko podate v ha ali a.

2. Ali se s kmetijstvom ukvarjate (obkrožite):

a) samo za lastne potrebe

b) tako za lastne potrebe kot za prodajo

c) samo za prodajo

d) drugo _____

3. Ali se z ekološkim kmetijstvom ukvarjate (obkrožite):

a) samo za lastne potrebe

b) tako za lastne potrebe kot za prodajo

c) samo za prodajo

d) drugo _____

4. Katere kulture pridelujete na vaši kmetiji? (obkrožite):

a) žita

b) sadje

c) zelenjavo

d) drugo _____

5. Katere kulture pridelujete na vaši kmetiji ekološko(torej brez uporabe umetnih škropiv, gnojil, pesticidov)? (obkrožite)

a) žita

- b) sadje
- c) zelenjavo
- d) drugo _____

Katera žita (obkrožite):

- a) pšenica
- b) ječmen
- c) koruza
- d) ajda
- e) oves
- f) rž
- g) drugo _____

Katero zelenjavo (obkrožite):

- a) zelje
- b) korenje
- c) fižol
- d) krompir
- e) paradižnik
- f) solata
- g) drugo

Katero sadje (obkrožite):

- a) jabolka
- b) hruške
- c) grozdje
- d) jagode
- e) češnje
- f) orehi
- g) drugo

6. Ocenite, kolikšen delež vaših pridelkov je pridelan na ekološki način (torej brez uporabe umetnih škropiv, gnojil, pesticidov). Ocenite v odstotkih.

_____ %.

7. Motivi za ekološko kmetijstvo (obkrožite):

- a) zavedanje, da s tem pomagata naravi
- b) povpraševanje potrošnikov
- c) skrb za lastno zdravje
- d) drugo _____

8. Ovire za ekološko kmetijstvo (obkrožite):

- a) stroški
- b) neobveščенost
- c) premalo podpore
- d) drugo _____

9. Ali poznate certifikate in druge oznake kakovosti, ki jih srečujemo na izdelkih?

- a) bio
- b) eko
- c) organic
- d) Demeter
- e) BIODAR
- f) drugo _____

10. Spol (obkrožite): M Ž

11. Starost (obkrožite):

- a) pod 20
- b) od 21 do 40
- c) od 41 do 60
- d) od 61 do 80
- e) nad 81

9 LITERATURA IN VIRI

1. Društvo za razvoj podeželja Zgornje Savinjske doline, julij 2008: Lokalna razvojna strategija za Zgornjo Savinjsko dolino
2. Bavec, M. in sodelavci, 2001: Ekološko kmetijstvo, str. 20
3. Bavec, M. in sodelavci, 2001: Ekološko kmetijstvo, str. 9
4. Pušenjak, M. 2010: Moj eko vrt
5. Revija Svitanje, letnik VII, številka 4
6. Zloženska Združenja ekoloških pridelovalcev in predelovalcev – Deteljica
7. Zloženska Varovanje okolja v povezavi z različnimi oblikami kmetovanja
8. MOP v sodelovanju s KGZS KGZ Celje.

Fotografije so last: B. Nareks (Slika 2), S. Venek (Slika 3) in V. Kokovnik (Slika 4).
Slika 1, Vir: Lokalna razvojna strategija za Zgornjo Savinjsko dolino